

VIDOV DAN

Glasilo jugoslovenske napredne omladine

LETO IV.

ŠTEV. 2.

VSEBINA:

D. S.: Mednarodni študentski kongres v
Warszawi. — Milorad M. Masalović. —
S. B.: Blok levih na ljubljanski univerzi.
— Vestnik C. T. — Jugoslovansko dijaštvo.
— Dijaštvo drugje. — Razno.

Ponatis dovoljen le z navedbo vira.

«Vidovdan» izhaja vsakega 15., razen julija in avgusta; celoletno stane 40 Din, za dijake 30 Din, polletno 20 Din, oziroma 15 Din, posamezna številka 4 Din, za dijake 3 Din. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Tomanova ulica št. 3. — Izdaja Centralno tajništvo jugoslovanske napredne omladine iz Slovenije v Ljubljani. (Konzorcij «Vidovdan».)

Uredil: Zvonimir A. Bizjak.

Odgovorni urednik: Stane Rapčič.

Natečaj

za naše srednješolce

I.

Uredništvo «Vidovdana» razpisuje za čitatelje svojega lista, ki so člani v C. T. včlanjenih srednješolskih društev, natečaj za tri najboljše izdelke sledečih tém:

1.) Zakaj mi je potrebno dijaško društvo?

V tem sestavku naj tekmovalec razvije svoje nazore o potrebnosti takih društev ter predlaga, kako naj bo društvo organizirano, da bo odgovarjalo stavljenim zahtevam.

2.) O pomenu sporta za mladino.

Tekmovalec naj dokaže pomen sporta vseh najvažnejših panog in predlaga način gojitve.

3.) Iz dijaškega življenja.

Tu naj tekmovalec v obliki leposlovne črtice očrta kak značilen in zanimiv dogodek ali daljšo dobo iz svojega dijaškega življenja.

II.

Za vsak gornji téma se bosta po zapovrstni kakovosti vposlanih izdelkov, ki jih bo presojala nalašč v to svrhu sestavljena komisija, podeljevali dve nagradi, in sicer:

k 1. a) Narodna galerija in naročnina «Vidovdana» za l. 1924./25,

b) Župančič, Veronika Deseniška in Rostand, Cyrano de Bergerac;

k 2. a) Nogometna žoga,

b) Pet knjig o sportu;

k 3. a) Tavčar, Cvetje v jeseni, Visoška kronika in Izza kongresa,

b) Cankar, Podobe iz sanj in Cankarjev zbornik.

Tako nagrajeni spisi se bodo po možnosti tudi objavili v naslednjih številkah «Vidovdana».

III.

Vse sestavke je treba poslati najkasneje do 25. januarja 1925. na uredništvo «Vidovdana», Ljubljana, Tomanova ulica 3, in morajo nositi geslo, ki naj bo v priloženi zaprti kuverti, opremljeno s točnim naslovom tekmovalca. Morebitna pojasnila in ocenjevalno komisijo objavimo v prihodnji številki.

Pričakujemo mnogoštevilnega odziva s strani naših srednješolcev ter smo uverjeni, da smo branili pravično stvar, ko smo v svoji prejšnji številki zavračali očitke o brezbrzičnosti in nedelavnosti današnje mladine.

Centralno tajništvo Ljubljana, Tomanova ulica 3, ima naprodaj sledeče brošure:

„Mladim akademikom“, Din 3.—

„Iz naroda za narod“, Din 5.—

„Moderna družba in cerkev“, Din 4.—

Spomenica „Slovenija“ Din 10.—

D. S.:

Mednarodni študentski kongres v Warszawi

Z velikim interesom je mednarodno študentstvo pričakovalo dogodkov, ki so se odigrali na II. mednarodnem študentskem kongresu (12. do 24. septembra t. l.) v Warszawi. Zlasti Francozi in tako zvani nevtralci (skandinavski narodi) so pričakovali ali zmage ali poraza. Saj bi zopet prišlo ono, rekel bi, vitalno vprašanje na debato, namreč sprejem Nemcev v Confédération Internationale des Étudiants (C. I. É.). To vprašanje se je tretiralo že od postanka konfederacije; prvi kongres leta 1921. v Pragi ni rešil tega vprašanja, ravno tako so se obrezuspešila pogajanja raznih specijelno za to postavljenih komisij: Francozi in njihovi zavezniki so odločno odklanjali sprejem Nemcev, utemeljujoč svoje stališče s tem, da je nemška študentska zveza (Die deutsche Studentenschaft) organizirana na narodnem principu, dočim poznajo pravila C. I. É. le člane zvez posameznih držav. Die Deutsche Studentenschaft je namreč udruženje vseh nemških visokošolcev, ne glede na državno pripadnost, vključujoč torej študente iz Nemčije, Nemške Avstrije, nemškega dela Češkoslovaške in Gdanskega. Na svojem odklonilnem stališču so Francozi in njihovi zavezniki trdno vztrajali, a vendar se je nevtralcem posrečilo, da so izposlovali nemški zvezi oficijelno povabilo na kongres. Splošno mnenje je bilo, da bo konfederacija odklonila sodelovanje Nemcev in zato so rezultati kongresa vsakogar iznenadili.

Tudi jugoslovansko študentstvo je zanimal kongres, ne toliko nemško vprašanje kot sprejem naših sosedov, Bolgarov in Madžarov. Radovedni smo bili, bo li jugoslovanska delegacija, ki je obstojala samo iz zastopnikov beograjske akademske omladine, še nadalje odklanjala sodelovanje Bolgarov. O vzrokih, ki so preprečili aktivno udejstvovanje ljubljanskih in zagrebških delegatov na kongresu, je že razpravljala prejšnja številka «Vidovdana»*.

Vzrokov je bilo torej dovolj, da smo tudi mi z napetostjo sledili poteku kongresa.

Glasovi, ki so prorokovali, da bo II. kongres C. I. É. stal v znamenju «nemškega vprašanja», se niso varali. Dolge debate pro in contra sprejemu nemške zveze so tvorile središče vsega kongresovega delovanja. Angleži so predlagali sprejem, Francozi so se temu protivili, drugi so skušali posredovati, končno je bil sprejet predlog, da se izvoli odbor, v katerem so bili po en zastopnik Francije, Anglije, Poljske in Nemčije. Odbor četvorice je po proučitvi vprašanja stavil plenumu sledeči predlog:

* IV. letnik, 1. št., str. 14.

Ker je C. I. Ė. organizirana na državni podlagi, Die Deutsche Studentenschaft pa na narodnem principu, je vstop nemške zveze v konfederacijo zaenkrat nemogoč. To dejstvo pa naj nikar ne ovira praktičnega sodelovanja med C. I. Ė. in Deutsche Studentenschaft. Konfederacija vabi nemško zvezo k sodelovanju. V svrhu uspešnejšega sodelovanja nalaga kongres eksekutivnemu komiteju C. I. Ė., da povabi k vsem svojim sejam zastopnike nemške zveze.

Seveda je bil predlog predmet ostrih napadov s francoske in poljske strani. Zadnji stavek, ki govori o prisostvovanju nemškega zastopnika sejam eksekutivnega odbora, so smatrali za privilegij, ki se s pravili konfederacije nikakor ne zлага. Nemci so vrhu tega zahtevali, da se prizna nemški jezik kot tretji razpravljalni jezik v C. I. Ė. Ta malo preveč predrzna zahteva Nemcev je spor samo poostrila. Francozi so izjavili, da že samo glasovanje o tem ima za posledico njihov izstop. Kljub tej zagrojitvi je kongres o tem razpravljal in sprejel predlog nevtralecev, da velja francoščina za dokumentarični jezik konfederacije, angleščina in nemščina pa kot pomožna občevalna jezika. Predlog je bil sprejet z 11 : 1 glasu. Francozi so demonstrativno zapustili dvorano, vendar svoje grožnje niso izvedli, ampak so se zadovoljili z izjavo angleške delegacije, da glasovanje o jezikovnem vprašanju nikakor ni sovražen, proti Francozom naperjen čin.

Kot smo že uvodoma omenili, je izid kongresa presenetljiv. Nihče ni pričakoval, da bodo Francozi in njihovi zavezniki podlegli. Nevtralci pa kljub temu niso popolnoma zadovoljni s svojim uspehom; naglašajo, da dosežen sporazum o sodelovanju Nemcev nikakor ni idealna rešitev nemškega vprašanja. Nasprotno so Nemci — kar je lahko razumljivo — s potekom kongresa zelo zadovoljni in upajo, da dokažejo, da je taka rahla vez, kot je sklenjena med C. I. Ė. in Deutsche Studentenschaft, uspešnejša za procvit konfederacije kot stari, na strogo organizatoričnem načelu sloneči način. Kdo ima prav, dokaže bližnja bodočnost.

Kakšno vlogo pa so igrali Jugoslovani na kongresu? Ne ravno najidealnejše! V debato o sprejemu Nemcev je tudi jugoslovanska delegacija aktivno posegla. Zahtevala je, da se Nemce ali sprejme ali odkloni. Predlog odbora četvorice pa nasprotuje pravilom in ubija ugled konfederacije. Kongres je — kakor poroča g. Živančević — odobral stališče Jugoslovanov, ostal pa je pri svojem prvotnem sklepu, ker ni našel boljšega izhoda. Vsled tega je naša delegacija izjavila, da izstopa jugoslovanska akademska omladina iz mednarodne študentske zveze. Jugoslovanom so se pridružili Rumuni. Seveda so pri izstopu igrali še drugi tehtnejši razlogi odločilno vlogo, o katerih bomo drugič razpravljali. Tu naj omenimo samo toliko, da je treba iskati vzrokov doma.

Razmerje Jugoslovanov do Bolgarov se je na kongresu — proti našemu pričakovanju — znatno izboljšalo. Jugoslovanska delegacija ni

nasprotovala sprejemu bolgarske študentske zveze v C. I. É. Prišlo je celo do načelnega sporazuma glede ustanovitve študentskega balkanskega saveza, čigar člani bi bili Jugoslovani, Bolgari in Rumuni. Sestavo pravil je prevzela jugoslovanska delegacija. Z ustanovitvijo takega saveza bi se začeli novi, prijateljski odnosi med jugoslovansko in bolgarsko akademsko omladino, ki bodo obema le v korist.

Na kratko smo navedli najvažnejše dogodke na drugem mednarodnem študentskem kongresu, o katerih naj bo informiran tudi jugoslovanski študent.

Milorad M. Masalović

«Ne plačite, moje kćerce drage,
Ak' i jesu odletjeli ždrali,
Ostali su ptići ždralovići:
Hranit ćemo ptiće ždraloviće,
Naše pleme poginuti ne će,
Naši dvori pusti ostat ne će.»

Iz narodne pesmi «Smrt majke Jugovića».

Dne 27. novembra poteče deset let, kar je na srbskem bojišču Građeniku pri selu Ba padel junaške smrti kot podnarednik dijak Milorad M. Masalović.

Milorad je najmlajša žrtev iz vzorne podrinske rodbine Masalovićev, ki je v minulih bojih za osvobojenje in ujedinjenje darovala na oltar domovine ravno deset žrtev; iz tiste rodbine, katere ime in slavo je po vseh krajih naše očetnjave ponesel njen najodličnejši predstavnik, Miloradov oče, polkovnik Miladin Masalović, poznani junak izza zadnjih vojn.

V očetovi hiši opojen z ljubeznijo do domovine, je Milorad še kot deček s krvjo in življenjem izpričal svoje plamteče čuvstvo domovinske ljubezni. V cvetečem maju leta 1914. je Milorad dopolnil osemnajst let, v tem mesecu je položil zrelostni izpit na kragujevački gimnaziji. Po dveh kratkih abiturijentskih mesecih je že dobrovoljec, bori se na Ceru in ob Drini in pade končno kot junak.

Po prvem ognjenem krstu, po spopadu na Ceru, po mnogih vročih borbah v Podrinju je moral Milorad ostaviti svoje bojne tovariše in bojni trušč in odriniti k dijaškemu bataljonu v Skoplje. Toda tudi v tem mirnem ozračju šolskega življenja, v varnem zaledju, je njegovega idealno samopožrtvovalnega duha podžigalo neko hrepenenje po borbi z nasprotnikom iz oči v oči.

«Posebno pozorno sledim», piše iz šole svojemu očetu, «pouku o uporabljanju mitraljez, o ravnanju z mitraljeskim ognjem, da bi, kadar pojdem v četo, mogel postati vodnik mitraljeskega oddelka in biti

skupaj s svojim bratom Milošem. Kako bi bilo potem za nas slavno, ko bi se čitalo: propadel je ta in ta mitraljeski oddelek in na njem sta slavno padla dva brata Masalovića.»

Ko pa je njegov častiti oče, ki je bil večkrat ranjen, odposlan k črnogorski vojski kot delegat za intendantska opravila, je bil ta slavo-ljubni mladenič razžaljen zaradi novega «ponižujočega» očetovega položaja ter mu to sporoča takole: «Ne jezi se, ljubi oče, da nisi v operativni vojski, da ne zapoveduješ kaki diviziji. Naj bo zate dovolj radosti in nagrade v tem, da imaš izbornega namestnika, ki resnično ne bo poveljeval diviziji, znal pa bo vzlic temu za domovino umreti na čelu svojega voda, kot se spodobi Masalovičevemu rodu.»

Kmalu po tem pismu je mladi Masalović dovršil šolo v Skoplju in bil kot dijak podnarednik dodeljen četrtemu bataljonu četrtega nadštevilskega polka. Mlad kot jutranja rosa, patrijot do fanatičnosti, ponosen na svoj rod, vojščak po domačih rodbinskih tradicijah si je Milorad namah pridobil ljubezen svojih tovarišev in starešin. Njegov bataljonski poveljnik ga je hotel nekoliko zaščititi in ga je določil za komisarja (oskrbnika) prve čete. «Jaz sem sin polkovnika Masalovića, jaz ne morem v komoro. Pustite me, kjer sem, pa naj mi da Bog, kar hoče!» mu je odklonilno odgovoril mladi Masalović.

In ostal je, ostal še nadalje na svojem prejšnjem opasnem mestu z le-to edino željo: da v požrtvovanju za domovino ostane dostojen sin svojega očeta in ohrani svetlo ime Masalovičev.

Ta njegova želja se mu je usodno izpolnila. Njegov bataljon z drugim od četrtega nadštevilskega polka je dobil povelje, da brani položaj pri Gradniku. Avstrijska vojska je v večjih množinah vpadla v ta kraj in izkoriščajoč meglo so se posamezniki privlekli na razdaljo petdesetih korakov od srbskih rovov. V tej mučni situaciji je bil mladi podnarednik na čelu svojega voda in skupaj s podporočnikom Aleksandrom Karaklajićem je z bombami odbijal neprijatelja, dokler ni krogla končala njegovega mladega, še v nežnem cvetnem popju povitega in kalečega življenja in mu tako izpolnila njegovo živlensko maksimo: ostati dostojen sin svojega junaškega očeta.

Kos, kot rekó pri nas temu, «nebogljenege — otroškega» življenja je to. Ali tudi najsvetejšemu čuvstvu srca, domovinski ljubezni, se pravi pri nas neumnost. Tak sramotilen vzdevek dajejo nečemu, kar se sploh doumeti ne da, kar je treba čutiti v globinah srca in duše, s čimer mora biti prežeto vse človekovo bistvovanje in nehanje v teoriji in praksi. Zato naj bo turčen glas od onkraj Masalovičevega groba v uteho in potrjenje vsem vernikom velike domovine in v sva-rilo tavajočim karavanam; še je prilika za njihov povratak z meglovitih

pustinjskih goličav na plodotvorna rodna tla. Zakaj Kosovo je že maščevano in od tu gre naša ravna pot.

Kot epilog h kosovski tragediji se glasi žalovestje o propasti desetero Masalovičev-Jugovičev. Za prelestnim snom o slavni domovini najmlajšega, Milorada, so šli družno naši častivredni predniki Endlicher, Jenko in toliko drugih našincev. Vnovič je morala zaplakati majka Jugovičev, da je uresničen ta san. Idealni Milorad, slava Ti in hvala, sejal si kleno zrnje — bogata žetev!

Po s.h. izvirniku — mir.

S. B.:

Blok levih na ljubljanski univerzi

Začetkom tekočega leta je tako zvani blok levih afiširal v avli univerze svoj rojstni list, potrjen z dvema podpisoma. Med rdečimi in črnimi kvadrati, polkrogi in podobnimi duhovitostmi so se vile osnovne ideje bloka: proti nacijskemu šovinizmu, proti klerikalni reakciji, za pacifizem, za človečanstvo, za republikanstvo.

Odkar se je preselila Stefanovičeva organizacija neorganiziranih v anale, odkar je izdihnilo komunistično Vstajenje, ni bilo na naši univerzi društva, ki bi sprejemalo v sebe vse tiste, ki se smatrajo vzvišenim nad «ozke» programe obstoječih kulturnih društev in kamor bi se mogle zateči odžagane veličine, kratko, manjkal je primeren refugium, kjer bi se zbirali vsi, ki spadajo pod «Razno»...

In iz te žive potrebe je zrastel blok levih. Blok po izjavah svojih pokretašev danes še nima izdelanega programa, ki se šele oblikuje in nastaja. Blokaši so torej osnovali idejno gibanje, ki začasno še nima idej. Za prvo silo so izjavili tole: blok druži vse levičarske elemente. Zastopa načelo narodne in socialne pravičnosti ter pravične agrarne reforme.

Te besede moramo torej dodati onim s kubističnega plakata. Vse skupaj pa je le fraza: Kaj so «levičarski elementi»? Ali ste komunisti, socialisti, marksisti, anarhisti, nihilisti? Zakaj ne pridete z besedo na dan? Zelo bi nas zanimalo vedeti, kaj si predstavljate pod «narodno in socialno pravičnostjo». To je sila elastičen in nejasen izraz, tudi če prihaja iz prononsirano levičarskih ust. In «pravična agrarna reforma». Za «pravično» agrarno reformo so tudi veleposestniki. Kaj torej tiči za vsem tem? Teh fraz je danes polno vse naše javno življenje in blok še prispeva k temu po svojih močeh.

Opirajoč se na to svojo «ideologijo» trdijo blokaši, da presojuje naša društva, ki se zelo intenzivno bavijo ravno s socialnimi vprašanji, vsa ta vprašanja le doktrinarno. Mi odgovarjamo, da jih blok sploh še ni proučil, ker ni o njih ničesar konkretnega povedal. In poleg tega, da bo tudi on sam omejen na doktrinarno proučevanje. Saj si

vendar ne domišlja, da bo on izdal n. pr. zakon o ekspropriaciji veleposestev in da bo država bloku izročila izvršitev tega zakona! Le v tem primeru bi mogli govoriti o nedoktrinarnem delu. Naša društva delajo v prosvetnem, gospodarskem in socialnem oziru med omladino, prosvetno tudi med narodom. Katero novo metodo dela ima torej blok? In vseeno poudarjajo zastopniki bloka, da je njihov program konkreten, in da vsa dosedanja napredna društva, od «Slovenije» do danes, hirajo na «stalni bolezni», da imajo «medel in abstrakten» program, mesto katerega stavljajo oni sila jasno in kapitalno idejo, da je treba sodobno socialno in gospodarsko življenje «izboljšati in izpremeniti». O tem si je danes ves svet edin. Ampak kak o izboljšati in izpremeniti, to je vprašanje. In nanj blokaši ne vedo odgovora. Blokaši ne zamudijo zato nobene prilike, da ne bi očitali našim društvom «frazerstva o nacijonalizmu in svobodni misli», ki ga uganja «sploh» vsa slovenska inteligenca od nje nastanka pa do danes, seveda z izjemo bloka. Blok je najmanj upravičen očitati komu fraze, ko njega samo fraza lepi skupaj. Delo slovenske napredne inteligence, pa tudi njenega dijaštva bo ocenila zgodovina, ne blokova demagogija.

Blok očita seveda v isti sapi našim društvom, da so «nezavedni stebri konzervativizma». Gospoda, o vas moremo trditi, da ste za vedni, kajti povabili ste klerikalna društva na — sodelovanje v svojem — levičarskem bloku! G. Herriot in njegov blok levece naj se pride v Ljubljano učiti — levičarstva!

Nacijonalni ideji odrekajo vobče upravičenost ter se deklarirajo kot internacijonalci in pacifisti, kar pa seveda ne izključuje, da so obenem za — samoodločbo slovenskega naroda. Nekateri blokaši vidijo v sodobnem materialističnem pogledu na svet, v praktičnem življenskem nazoru degeneracijo kulture in nje propad. Prav nič pa ne ženira teh idejnih preroditeljev, da sami s tem, da si stavljajo na čelo svojega programa gospodarske zahteve, to «degeneracijo» še podpirajo.

To je le nekaj cvetk z blokaških poljan. Ta šopek, ki so ga povezali blokovi delegati na dveh «Jadranovih» debatnih večerih, kamor so bili povabljeni, zadostuje, da spoznamo blokov duh. V prvi vrsti je naperjen proti obstoječim naprednim društvom, ki so bloku trn v peti. Hoče jih sicer udružiti v svoj blok, kamor vabi tudi — klerikalce, izpolnjujoč geslo svojega rojstnega lista: proti klerikalni reakciji. Doslednosti pri bloku ni moč najti.

Da si bomo na jasnem: blok do danes še ni podal svojega programa. Frazerstvo, ki ga očita nam, pada nanj nazaj. Zato smo prisiljeni sklepati, da blok programa vsled notranjih nasprotij, če ga ta kaj ženirajo, postaviti ne more ali pa ga konkretno izraziti noče, oziroma si ga ne

upa in bo skušal slepomišiti skrit za raznimi sentimentalnimi frazami, da prikrije svoj pravi značaj.

Napredna društva (na C. T. se blok ni obrnil) so sodelovanje v bloku odklonila. Klerikalna so morala priti svoje odklonilno mnenje šele povedat. Kje pa je potem blok? Je pač in ostane pisana družba oseb!

Vestnik centralnega tajništva jugosl. napredne omladine iz Slovenije

Srednješolski organizacijski tečaj o božiču. Od vseh društev, včlanjenih v C. T., nam prihajajo vprašanja, kaj bo z organizacijskim tečajem. Na to odgovarjamo, da se vrše zanj že marljive priprave in prosimo, da vsa naša društva store svojo dolžnost. O podrobnostih jih pouči spodnja okrožnica C. T., ki jo je odposlalo posameznim društvom, dajoč jim tale glavna navodila.

«C. T. namerava kakor lansko leto tudi letos prirediti srednješolski tečaj. Vršil se bo 29., 30. in 31. decembra dopoldne v Ljubljani v prostorih Akademskega kolegija. Okoliščine so vse tiste kot lansko leto, to je: gojence boste poslali približno v istem številu kot lani in bodo ti imeli iste ugodnosti. Kar pa se tiče vožnje, Vas opozarjamo na dvojce: da se po možnosti zbirajo iz enega ali več bližnjih krajev v skupine po pet ali pa, da posamezniki uporabljajo ugodnost dijaških voženj o božičnih počitnicah. Dalje skušajte doseči skupen prihod v Ljubljano in naj posamezni gojenci obdrže vozovnice, ki jih bodo predložili našemu ekonomu za povrnitev voznih stroškov.

Prosimo Vas, da nam v najkrajšem času predlagate primerno število gojencev. Opozarjamo Vas, da se pri tem ozirate predvsem na šesto in sedmošolce. Dalje, da skušate poslati člane, ki so doma iz krajev, v katerih bi bilo mogoče osnovati napredne dijaške organizacije.

Kakor hitro bomo dobili seznam od Vas predlaganih gojencev, Vam bomo takoj sporočili imena onih, ki jih bomo za tečaj izbrali. Obenem Vam bomo poslali naša daljnja navodila. V primeru, da Vam ni kaj jasno, se obrnite na nas, vsekakor pa pričakujemo z ozirom na kratek rok takojšnjega odgovora. *Odbor C. T.*»

Tt. srednješolce opozarjamo na razpisani natečaj na 2. strani ovojnega lista ter jih vabimo, da se tekmovanja polnoštevilno udeležijo. Čim večji odziv nam bo svedok, da imamo tvornih mladih sil, voljnih in zmognih, zavzeti stališče k obdajajočim jih vprašanjem. Po uspehu bomo sodili!

III. redni občni zbor C. T. (Po zapisniku.) Dne 9. novembra 1924. se je vršil v čitalnici J. N. A. D. «Jadran» III. redni občni zbor C. T., ki ga je otvoril ob 10. uri dop. predsednik tov. Dolfe Schauer s pozdravom delegatov sledečih društev: J. N. A. D. «Jadran», J. A. D. «Triglav», K. J. N. A. iz Italije, A. K. «Orjuna», K. S. A. v Celju, D. J. A. v Mariboru, D. J. A. v Ptuj, K. N. D. v Domžalah, D. N. D. v Mariboru, «Preporod» v Ljubljani in «Sloga» v Celju.

Po običajnih formalnostih preide tov. predsednik k prvi točki dnevnega reda:

I. Čitanje zapisnika II. rednega občnega zbora, ki se sprejme z dvema malima popravkoma:

Druga točka dnevnega reda je bila:

II. Poročila funkcionarjev.

a) Predsednik tov. Schauer poudarja najprej neprijetno dejstvo, da so bili funkcionarji C. T. večinoma obenem tudi funkcionarji v drugih društvih in se

zategadelj niso mogli tako udeleževati v C. T., kakor bi radi in kakor bi bilo treba. Kljub temu pa ta doba C. T. po obilici storjenega dela ni zaostajala za drugimi. — Prepustivši poročila o podrobnem delovanju odsekov in o razmerju C. T. do včlanjenih društev načelnikom posameznih odsekov, poroča tov. predsednik o odnošajih C. T. do drugih organizacij doma in v inozemstvu: «Stali smo v bratskih stikih z organizacijami Jugoslavije in s Svazom československega studentstva, obnovili pa smo vezi s Poljaki, in sicer predvsem z Akademickie kolo polsko-jugoslawiańskie w Warszawie. Navezali smo letos tudi stike z nemško centralno akademsko zvezo Die deutsche Studentenschaft, koje glasilo je prineslo več podatkov o C. T. in njegovem delovanju.

Meseca septembra t.l. se je vršil v Varšavi mednarodni študentski kongres. O vzrokih, zakaj nista bila zastopana tudi Ljubljana in Zagreb, sem poročal v zadnjem «Vidovdanu»; afera z g. Živančevićem še ni končana. — Še sedaj nima celokupna jugoslovenska akademska omladina svojega saveza, ki bi jo zastopal napram inozemstvu in skrbel za skupno delo doma. Sicer pa pripravlja sedaj g. Živančević kongres zastopnikov v svrhu ustanovitve takega saveza in C. T. bo podpiralo to delo.

Tudi o delu in trudu C. T. za ustanovitev akademskega sveta slušateljev ljubljanske univerze sem poročal v zadnji številki «Vidovdana». Klerikalci so z obstruiranjem to delo C. T. preprečili in sedaj je na njih, da poskrbijo za reprezentanco.

To moje poročilo naj bi značilo nekako »zunanjó politiko« C. T. v minuli poslovní dobi.

Predsednikovo poročilo je bilo soglasno sprejeto.

b) Tajnik tov. Pibernik poroča v glavnem sledeče: Prvotni, na občnem zboru izvoljeni centralni odbor se je tekom leta vsled odpotovanja ali vsled zanemarjanja funkcij s strani nekaterih odbornikov nekoliko izpremenil. Sej je imel centralni odbor skupaj 30. Od teh 22 rednih, 6 izrednih, 1 predajno in 1 sejo ferijalnega odbora. Poleg tega sta se vršila še dva sestanka odbornikov centralnega odbora. Dopisov je došlo 168, odposlanih je bilo 213. C. T. je član gospodarske zadruge «Jadrana» in član društva za gojitev treznosti. Članov ima C. T. 14.

Prireditve C. T.: Dne 28. in 29. decembra 1923. je priredilo C. T. srednješolski tečaj, ki obeta postati stalna institucija. Tečaja se je udeležilo 110 članov srednješolcev iz vseh srednjih šol Slovenije. Predavali so gg.: dr. Lah, dr. Kramer, dr. Rapè, dr. Zerjav in St. Bajič, Kolar, Kregar ter Schauer.

Dne 2. februarja je igral dramski odsek C. T. v Novem mestu «Ugrabljene Sabinke». Isto igro je igral dne 23. marca v Litiji. Namera, izvesti take igre tudi v drugih mestih, je vsled tehničnih ovir odpadla.

Dne 7. februarja je priredilo C. T. «Prešernov večer» v Ljubljani in 21. marca proslavo desetletnice dijaškega štrajka.

C. T. se je oficijelno udeležilo pogreba Josipa Stritarja, pogreba tov. Preporodaša Lenarčiča, pogreba trboveljskih žrtev in odkritja spomenika Malgaju v Guštanju.

Dne 31. oktobra smo se preselili v večji lokal Naprednega dijaškega doma. — Zadnje delo centralnega odbora je načrt za temeljito izpremembo pravil.

Poročilo tov. tajnika je bilo z odobravanjem sprejeto.

c) Blagajnik tov. Grabrijan poroča o gmotnem stanju, ki je najbolj ranljiva in najmanj trdna točka C. T. Občnemu zboru predlaga, da se zviša članarina in da vsako društvo, včlanjeno v C. T., priredi letno eno prireditev v korist C. T. Po kratki debati sklène občni zbor, da se zviša članarina na 25 par, o drugem blagajnikovem predlogu pa bodo posamezni društveni odbori sklepali ter pismeno obvestili C. T.

č) Načelnik statistično-organizatoričnega odseka tov. Tominšek poroča: Funkcije tega odbora so prevzeli samo Jadranaši in Triglavani. Delovni načrt odseka je imel dve točki: 1.) sestaviti izčrpno statistiko vsega srednješolskega dijaštva v Sloveniji in pregledno statistiko jugoslovenskega visokošolskega dijaštva v tu- in ino-

zemstvu; 2.) organizirati napredno dijaštvo v onih krajih Slovenije, kjer še ni organizirano. — Na naš poziv pa so se odzvala samo društva: «Prosveta» iz Novega mesta, «Društvo naprednih dijakov» iz Maribora, «Korotan» in «Sloga» iz Celja ter pozneje «Preporod». Na dijaštvo v Ptuj, Kranju, Kočevju in Murski Soboti smo se obrnili brez uspeha. Delo smo izpopolnili, kolikor se je dalo, na srednješolskem tečaju. Građiva, ki je torej nepopolna, nismo zato priobčili v «Vidovdanu». — Naše delo za visokošolsko statistiko ni imelo popolnega uspeha, pač pa smo potom njega stopili v zveze z inozemstvom. Sestavili smo seznam ruskih akademikov ljubljanske univerze. — V našem organizatoričnem delu zaznamujemo srednješolski tečaj. — Svoje delovanje smo izpolnili z zbiranjem izčrpnih podatkov o postanku in delovanju dijaških kolegijev, domov, menz, kuhinj in knjižnic v Sloveniji, kjer beležimo lepe uspehe. — Načelnik označuje kot glavno oviro odsekovega dela malomarnost organizacij, na katere se je odsek obrnil za podatke.

Poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto.

d) Načelnica socialno-ekonomskega odseka tov. Antonović Zora poroča, da je v zmislu pravil stopila kot odbornik v gospodarsko zadrugo «Jadran», kjer je eno leto vršila tajniško funkcijo. Delegat socialno-ekonomskega odseka kot ekonom gospodarske zadruge je fungiral tov. Branko Vukanović. Dalje poroča, da je delil socialno-ekonomski odsek delo s statistično-organizatoričnim in mu pomagal pri zbiranju statistike. Prevzel je nabiranje statističnih podatkov o visokošolskem dijaštvu v Jugoslaviji, Avstriji, Češki in Angliji.

Poročilo sprejeto.

e) Poročilo kulturno-informativnega odseka poda tajnik tov. Verbič, ki izjava v glavnem sledeče: Stopili smo v zvezo s tuji in inozemskimi dijaškimi organizacijami, predvsem s centralno nemško akademsko zvezo, katere glasilo «Hochschule und Ausland» je prineslo podatke o nas in «Vidovdanu». Pošiljali smo dalje dopise v vsa večja inozemska mesta na univerze in organizacije, da bi nam ustregli z informacijami. Da bi dobili podatke o šolstvu v Italiji, smo se obrnili na zagrebški in pozneje na beograjski italijanski konzulat, ki nam je poslal «Gazzetta ufficiale».

Skušali smo dobiti časopise v zameno za «Vidovdan». Dobili smo precej novih prospektov in revij.

Poročilo je bilo brez pripombe sprejeto.

f) Poročilo «Prosvete» v podrobnem odpade, ker tov. načelnik radi bolezni ni navzoč. V par besedah poroča namesto njega tov. Schauer, da je ustanovila «Prosveta» dve ljudski knjižnici, in sicer v Dragi pri Kočevju in v Sv. Križu pri Kamniku ter strokovno knjižnico C. T.

Poročilo sprejeto.

g) Poročilo razsodišča poda tov. Kajnih: Razsodišče je obravnavalo en sam slučaj: Schauer contra Iskra, v katerem je bil Iskra kaznovan z grajo. — Sprejeto.

Tretja točka dnevnega reda je bila:

III. Izprememba pravil.

Tov. predsednik utemelji najprvo namesto odsotnega podpredsednika ta korak centralnega odbora, češ, da je prišel slednji do prepričanja, da dosedanja pravila ne odgovarjajo več praktičnim potrebam razvoja organizacije. Soglasno je bil sprejet načrt izpremembe pravil, ki ga je predlagal centralni odbor C. T. (Vsled pomanjkanja prostora ne moremo obširneje poročati o tej izpremembi. Op. ured.)

Četrta točka dnevnega reda je:

IV. «Vidovdan».

Ker se je o «Vidovdanu» govorilo že pri razpravljanju o tiskovnem odseku, iznese tov. Schauer na tem mestu samo predlog, naj prevzame upravo ena sama oseba, ki bodi temu primerno honorirana, ker se sistem upravnega odbora v praksi ni dobro obnesel.

Nato preide občni zbor k peti točki dnevnega reda:

V. Poročilo revizorjev.

Poda ga tov. Grmovšek, ki izjavi, da sta pregledala z drugim tov. revizorjem delovanje C. T., ki je bilo v tem poslovnem letu v splošnem zadovoljivo. Istotako sta našla v popolnem redu blagajne. Z ozirom na vse to predlagata celokupnemu odboru in sekcijam, razen uprave «Vidovdana», absolutorij s posebno pohvalo tov. predsedniku, tajniku in blagajniku centralnega odbora ter načelniku statistično-organizatoričnega odseka.

Predlog revizijskega odbora je bil z odobravanjem sprejet.

Po petminutnem odmoru preide tov. predsednik k šesti točki dnevnega reda:

VI. Volitve.

Tov. predsednik izjavi, da je predlagana ena sama kandidatna lista, ki se glasi: Predsednik: Maček Viktor, stud. iur.; podpredsednik: Golouh Ciril, cand. iur.; tajnik: Kocmur Ciril, stud. iur.; blagajnik: Iskra Vekoslav, stud. gymn.; načelnik statističnega odseka: Vatovec Bogdan, stud. tehn.; načelnik organizatoričnega odseka: Andolšek Miroslav, cand. tehn.; načelnik kulturno-informativnega odseka: Paternost Joško, stud. med.; načelnik tiskovnega odseka: Bizjak Zvonimir, cand. phil.; prosvetni referent: Spindler Ciril, cand. iur.; revizorji: Jože Gračner, Zdravko Kajnik, Dolfe Schauer; razsodišče: Berlic, Florjančič, Kante, Planinšek, Tominšek.

Lista je bila soglasno sprejeta, na kar prevzame predsedniško mesto novi predsednik tov. Maček, ki se zahvali za podeljeno mu mesto, poudari dolgo in požrtvovalno delo tov. Schauerja, na kar preide k zadnji točki dnevnega reda:

VII. Slučajnosti.

Na tem mestu je najprej tov. Gračner iznesel afero med C. T. in «Preporodom», ki pa se je po sicer burni debati končala na ugoden način. Tov. Iskra je namreč v imenu «Preporoda» izjavil, da preklicuje žaljivko in smatra zadevo za končano.

Nadalje se je sklepalo o stališču C. T. napram dijaškim odsekom «Sokola». Po kratki, stvarni debati je bilo sklenjeno, da se odseki lahko sprejmejo kot redni člani C. T.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključi tov. predsednik lepo obiskani občni zbor ob 12. uri 40 min.

Srednješolska organizacija «Sloga» v Celju. V našem lepem Celju, rodnem mestu «Saveza jugoslovenskih srednješkolskih združenj», obstoja na realni gimnaziji že šesto leto dijaška družina «Sloga», ki združuje vse celjsko jugoslovensko napredno dijaštvo. V preteklem šolskem letu je bilo v njej združenih 125 dijakov in dijakinj. — V svrhu samoizobrazbe članstva, ki je in ostane glavni cilj naših srednješkolskih organizacij, je odbor prirejal redne sestanke. Na teh so predavali našemu pokretu naklonjeni gg. profesorji, večinoma pa člani sami. Predavanja so bila izključno znanstveno-poučnega značaja. Dve predavanji o lepoti naše domovine je predavatelj ponazoril s skioptičnimi slikami. Za podrobnejše delo sta se ustanovili dve sekciji, in sicer sekcija za državno-pravne vede in francoski krožek. — Da dobi organizacija naraščaj, ki si bo v našem idejnem in delovnem programu na jasnem, se je vršil v dneh 7. in 8. aprila organizacijski tečaj s poljudnimi predavanji o našem programu, o zgodovini dijaškega gibanja in o splošnem društvenem delu. Isti svrhi kot predavanja je služila društvena knjižnica, ki šteje okoli 500 deloma leposlovnih, deloma znanstvenih knjig. V vsem letu je bilo v prometu okrog 1200 knjig. Leta 1923./1924. je knjižnica obogatela za 49 lepih del. — Tudi blagajna, redno odvisna samo od članarine, ki jo plačujejo le člani višjegimnazijci, si je v minulem šolskem letu vsled prispevka nekaterih denarnih zavodov kakor tudi posameznikov znatno opomogla. Organizacija je bila zastopana po svojih delegatih na srednješkolskem tečaju C. T. v Ljubljani, pri odkritju Malgajevskega spomenika na Koroskem, pri pogrebu jugoslovenskih nacjonalistov, padlih v Trbovljah, na kongresu

S. J. S. U. v Beogradu in na številnih kulturnonacionalnih prireditvah v Celju. Končno naj omenim še knjižnico, ki jo je družina «Sloga» dne 1. novembra 1922. ustanovila v Murski Soboti in jo kot edino slovensko knjižnico izročila v oskrbo tamošnjemu Sokolu. To poročilo naj seznani tovariše širom naše ožje domovine z delom naprednega dijaštva v Celju, obenem pa naj potrjuje izvajanja S. B. v zadnji številki «Vidovdana». Onim, ki med današnjim dijaštvom nočejo videti idealistov in delavcev za naše večno lepe ideje in cilje, pa naj bo v odgovor in pojasnilo. —ej.

Omladina, k Sokolu! V «Sokolskem Vjesniku» župe zagrebačke čitamo na naslov jugoslovenskega dijaka take tople poziv v sokolske vrste: «Zopet je prispela v naša mesta mladina, da nadaljuje svoj študij. Ta mladina, okrepljena od dobrin počitnic, v katerih se je večina nje lahko gibala v vreli zdravja, v prosti prirodi, stoji znova v pričetku šolskega leta pred novimi nalogami. Brez dvoma je, da naj ta omladina v prvi vrsti in najvestneje izpolni predvsem svoje dolžnosti do šole. Potem šele pride tudi potrebna in koristna zabava, da se v njej osveži duh in telo okrepi. Mnogo pa je v narodu organizacij, katerih program ne obstoji le v dajanju zabave, ampak poleg te prožijo organizacije i telesno i duševno jačanje. In vprašajmo se, katera izmed teh organizacij je taka, da bi mogla povsem odgovarjati potrebam telesne vzgoje in duševnega plemenitenja, kar oboje naša omladina za sebe brezdvomno rabi. O tem ne bo treba dosti razmišljati. Može odličnih kulturnih in nacionalnih nazorov trdijo, da je samo treba stopiti na prag telovadnice jugoslovenskih sokolskih društev, pa lahko uvidimo, da je to prostor, najbolj pripraven in primeren, da se v njem giblje naša omladina v svojem prostem času, ko ni okupirana s študijskimi skrbmi, in da spada v sokolske telovadnice mladina od ljudskošolskega učenčka pa do slušateljev in slušateljic univerze. Odveč bi bilo, na tem mestu razpravljati o svrhi in potrebi telesne vzgoje, niti ni potrebno razpravljati o sokolski metodi duševne vzgoje. Če kje, je pri Sokolu pot k cilju gotovo sistematična in gre za tem, da se obe vzgoji, telesna in duševna, dvigneta do najvišje dosegljive točke. Ni potrebno posebej obravnavati vprašanja, je-li taka vzgoja potrebna naši omladini in zanjo koristna. Na to odgovarjata ti dve dejstvi: življenje je v mnogih mestih nezdravo in v mnogih stanovanjih manjka potrebna higijena, dnevno po večurno sedenje v šolskih klopih in naporno učenje pa silita, da dijak in dijakinja brezpogojno posvetita nekoliko ur v tednu tudi telesni vzgoji. To pa se lahko in najboljše vrši v sokolskih telovadnicah, ki so urejene po preizkušeno dobrih principih. Naše prilike zahtevajo tudi globokih src, jake volje, bistrega duha, poštenih ljudi, ki ljubijo svojo očino. Take ljudi pripravlja Sokol narodu. On hoče svoje telovadnice izpremeniti v narodne šole za omladino, ki bo ljubila svojo domovino, ostala telesno zdrava, duševno močna in polna idealov. Čas je že, da pokličemo mladino k sebi in je ne damo še naprej kvariti v sedanjih razvratnih prilikah. Zato pa vsi, ki ste pozvani, da vodite to mladino in jo vzgajate, storite svojo dolžnost. Je to ena najlepših sokolskih nalog, ki se je ne sme zanemarjati. Ni dovolj, da to mladino privedemo v telovadnice Sokola, ampak ostanimo z njo v stikih in sodelujmo z njo. To naj bo naš program letošnje zimske sezone.» — Te vrstice naj vestno vsakdo prečita in nanje opozori vse znance. Sokolska ideja je nerazrušna, vekovita in večno lepa. Storite zanje, kár največ kdo more. —že.

Jugoslovensko dijaštvo

Novo društvo na ljubljanski univerzi. Pred kratkim se je tudi na naši univerzi osnovala organizacija za proučevanje in širjenje idej, ki jih zastopa Društvo narodov. Z veseljem pozdravljamo novo društvo, ki si je stavilo to nalogo; le temu se čudimo, da ni bilo nikjer objavljeno, kje in kdaj se vrši ustanovna skupščina, niti se zdaj ne vé, kdo je v odboru in v klubu sploh, skratka, ne more se dobiti nobene informacije o

novo ustanovljenem društvu. Smatramo, da tako postopanje društvu ni koristno, nasprotno škodljivo. Marsikateri akademik bi rad pristopil kot član, a ni ga, na kogar bi se človek obrnil.

Reprezentanca ljubljanskih akademikov. Zopet so se začela pogajanja med kulturnimi društvi za ustanovitev reprezentance na ljubljanski univerzi in to na inicijativo — klerikalcev. Ali jih je naš tozadevni članek v prejšnji številki pošečetal? Optimisti upajo, da bomo že sredi januarja preizkusili svoje moči. Bomo videli!

Vozne olajšave za dijake. Na podlagi naredbe prometnega ministrstva br. 21.156/24 z dne 9. oktobra 1924. velja nov pravilnik o voznih olajšavah na državnih železnica. Za dijake velja sledeče:

Člen 96. Oni dijaki vsch državnih in drugih javnih šol, priznanih po državi, ki so siromašnega stanu, uživajo trikrat na leto znižano vozno ceno v izmeri četrtinke redne tarife, in sicer o božiču, veliki noči, nadalje ko potujejo zaradi vpisa v šolo in ko se vračajo domov po končanem šolskem letu. — Dijaki, ki niso siromašnega stanu, uživajo, ko potujejo zaradi vpisa v šolo in ko se vračajo domov po končanem šolskem letu, 50odstoten popust redne tarife. Ta olajšava ob vpisu v šolo in ob povratku po končanem šolskem letu se nanaša tudi na one dijake visokih šol, ki študirajo v inozemstvu. Dijaki, ki so siromašnega stanu, morajo predložiti nedvomno dokazilo o siromaštvu, da dobe četrtinske vozne cene. — Ugodnost velja za dijake srednjih šol za vpis v šolo od dne 15. avgusta do dne 15. septembra, za dijake visokih šol pa od dne 15. septembra do dne 20. oktobra vsakega leta. Za povratek domov velja za dijake srednjih in ostalih šol od dne 15. maja do dne 20. junija, za dijake visokih šol pa od dne 1. junija do dne 20. julija vsakega leta.

Člen 97. Postajne blagajne izdajajo dijakom četrtinske ali polovične vozovnice, če pokaže dijak svojo dijaško legitimacijo (indeks, dijaški list ali dijaško knjižico), siromašni pa mora pokazati tudi potrdilo šolskega oblastva ali potrdilo fonda za siromašne dijake, da je siromašnega stanu. Potrdilo o siromaštvu mora biti potrjeno in overovljeno s pečatom in podpisom šolskega direktorja (upravitelja) ali predsednika fonda. Potrdilo fonda mora biti overovljeno še po univerzitetni upravi.

Člen 98. Dijaki vseh šol uživajo četrtinsko vozno ceno, kadar vrše ekskurzije pod vodstvom svojih učiteljev. Dijaki visokih šol in višjih razredov srednjih šol uživajo istotako četrtinsko vozno ceno, če napravijo ekskurzijo v skupini najmanj petih oseb. Direkcija izda v takem primeru na prošnjo šolskega oblastva izkaznico za vožnjo po znižani ceni; kadar pa prirede dijaki visokih šol in višjih razredov srednjih šol ekskurzijo sami, kakor je zgoraj omenjeno, izda direkcija izkaznico za vožnjo po znižani ceni, če univerzitetna ali srednješolska uprava uradno priporoči tako ekskurzijo.

Člen 100. Dijakom pripada vedno III. vozni razred, istotako podčastnikom in orožnikom in vojakom. Gojenci vojaške akademije smejo uporabljati II. in III. razred.

Člen 104. Dijaki, gojenci vojaške akademije in igralci smejo uporabljati tudi brze vlake, toda samo za vožnje v razdalji preko 100 km. Podčastniki, orožniki in vojaki smejo uporabljati samo mešane in potniške vlake.

Naša Domovina. Ob priliki petletnice obstoja Ferijalnega saveza je izšla slavnostna številka «Naše Domovine», glasila F. S. Številka je vsebinsko zelo bogata in okrašena s številnimi slikami, ki prikazujejo momente iz ferijalnih kolonij in naravne krasote naše zemlje. Izmed člankov naj navedemo samo sledeče: Stari ferijalec Radoje L. Knežević se v članku «Povodom petogodišnjice rada F. S.» spominja zaslužnih delavcev, katerim se imamo zahvaliti, da je F. S. najmočnejša jugoslovenska dijaška organizacija. Dr. Nikola Vulić razpravlja o F. S. v zvezi s prošlostjo naše države. Dr. Milivoj Pavlović govori o književnem jeziku in negovanju književnega izgovora, Kerševani o novi omladini itd. Poleg tega je polno potopisov mladih ferijalcev in nekaj pesmic. — S ponosom lahko gleda Ferijalni savez na svoje petletno delovanje. S ponosom lahko gledamo mi na F. S., saj je to tudi naše delo, delo naših omladincev Janžeta Novaka, Avgusta Jenka, Ivana Endlicherja, Leona Kavčnika in

drugih tovarišev, ki jih imenujemo s v o j e. Kot smo doslej vedno z zanimanjem sledili in po svojih močeh podpirali delo F.S., ker smo se zavedali, da je F.S. naslednik «Počitniške zveze», organizacije, za katero so trpeli naši, za čije ideje je dal Ivan Endlicher svoje mlado življenje, tako bomo tudi v bodoče. Želimo le, da bi F.S. dobil za svoje ideje in cilje še one mlačnejše, ki stoje ob strani in kvečjemu kritizirajo. Spoznati moramo drug drugega, to je predpogoj našemu kulturnemu ujedinjenju in temu vzvišenemu cilju služi Ferijalni savez.

D—

Izjava Jugoslovenskega dijaškega kolegija v Pragi. Da seznamimo naše dijaštvo z nekaterimi okolnostmi pri ustanavljanju Jugoslovenskega dijaškega kolegija v Pragi, prinašamo izjavo predsedništva njegovega kuratorija, ki so ji bili povod napadi na njegovega ravnatelja g. dr. D. Prohasko v sarajevski «Pravdi» in zagrebškem «Hrvtu». Zadeva se nam zdi toliko važna za naše praško dijaštvo in za vse, ki mislijo na nadaljevanje svojih študij v Pragi, da se bomo nanjo povrnili v eni prihodnjih števil. Objavljena so nam tudi informativna pisma o praškem študiju, o stanovanjskih in prehrabnih prilikah s posebnim ozirom na jugoslovnski dijaški dom. Ker so bile oči našega dijaštva vedno uprte v snovanje zlate Prage kot tradicionalne nositeljice misli o vseslovanski vzajemnosti in veličini, se nadejamo, da bo naše čitateljstvo s primernim zanimanjem sledilo sestavkom o možnosti prijetnejšega in cenejšega bivanja v Pragi. Izjava kuratorijevega predsedništva slove tako-le:

«V času naglega padanja dinarja, ko so valutarne neprilike ogrožale nadaljnji študij jugoslovenskih študentov v Pragi, je bil g. dr. D. Prohaska med prvimi delavci za češkoslovaško-jugoslovnsko zbližanje, ki je z lastno pobudo in z lastnim delom obrnil pozornost češkoslovnske javnosti na to, da se pomore jugoslovenskemu dijaštvu dokončati svoje študije. Najtežje je bilo stanovanjsko vprašanje.

Ko je bil po prizadevanju češkoslovaške vlade urejen Jugoslovnski dijaški kolegij in predan upravi Češkoslovaško-jugoslovenske Lige, ki je ustanovila kot upraven organ poseben kuratorij, so naprosili g. Prohasko, delegata jugoslovenskega ministrstva prosvete v Pragi, da se oklene uprave, to pa zategadelj, ker se je on brigal že od leta 1921. za jugoslovnsko dijaštvo, ne samo uradno, nego i z osebno inicijativo, ki more služiti za vzor in vzbuja spoštovanje in divljenje. (To lahko osvedoči marsikdo, ki je bil deležen njegove pomoči. Sami smo imeli priliko, prepričati se o uslužnosti g. delegata. Op. uredn.). Zato je bilo Ligi prijetno, da se je odličan kulturni delavec odzval pozivu prosvetnega ministrstva ČSR. in Lige ter sprejel ravnateljstvo Jugoslovenskega dijaškega kolegija. Ni bilo v moči kolegijskega kuratorija, a še manj njegovega ravnatelja, da ni bil takoj izpočetka izdelan točen pravilnik kolegija. Ta okolnost je povzročala neke nesporazume med kuratorijem, oziroma ravnateljstvom kolegija z ene strani in nekaterimi študenti z druge strani, ki niso hoteli razumeti, da kot kolegijaši ne morejo biti v upravi kolegija odločilen činitelj. Na žalost so se našli tudi taki, ki so prekršili osnovne pogoje, med drugim s tem, da niso plačali pristojbin za efektivne izdatke kolegija in so se na nedopusten način obnašali napram ravnatelju. Potrebno je posebno naglasiti, da se kolegijski ravnatelj g. dr. Prohaska nikjer ni obnašal drugače kot po intencijah kolegijskega kuratorija in da je povsod imel v mislih korist in blagobit jugoslovenskega študentstva, prizadevajoč si z vsemi silami, da ga uvede v najožje stike s češkim življenjem. Ni bil to on nego kuratorij kolegija, ki odgovarja za red in gospodarstvo v kolegiju, in to ne samo pred Češkoslovaško-jugoslovensko Ligo, marveč tudi pred ministrstvom šolstva ČSR., ki ima v kuratoriju svojega odposlanca. Kuratorij je bil, žal, prisiljen, da sodno postopa proti dijaku, ki ni plačal režijskih pristojbin za skoro vse leto nazaj in je rušil mir in dobre odnošaje med študenti in kuratorijem, oziroma ravnateljem.

Na ta način je dal kuratorij g. drju. D. Prohaski potrebno zadoščenje za napade g. Hajdarovića (to je ime pisca člankov proti g. Prohaski). Izključitev g. Mustafa Hajdarovića iz kolegija je odobrilo ne samo češkoslovaško sodišče, nego tudi višja instanca Češkoslovaško-jugoslovenske Lige, sestavljena iz Čehoslovakov in Jugoslovenov. Kura-

toriju je bil ta primer tem neugodnejši, ker je bil g. Hajdarović, pisec omenjenih člankov, predsednik društva ujedinjene jugoslovenske omladine v Pragi «Jugoslavije». Nikomur ni bilo neprijetneje kot baš g. dr. Prohaski, ko je bil prisiljen, poklicati pred češkoslovaški sod tudi nekatere druge dijake Jugoslovence, ki so ga močno razžalili. Kuratorij kolegija iskreno obžaluje, da se sedaj po krivici napada g. dr. Prohaska s pretvarjanjem resnice, ki se more lahko dokazati, tembolj, ker je g. dr. Prohaska vse svoje funkcije, ne samo v kolegiju, nego i one pri razdeljevanju podpor češkoslovaške vlade jugoslovenskim študentom, vršil javno ter ni smel ugoditi zahtevam nekih študentov, da jim prepusti odločanje o podeljevanju podpor češkoslovaške vlade, ker g. dr. Prohaska, noseč osebno odgovornost, polaga pred vlado ČSR. obračun in izvirne priznanice prejemnika podpor, oziroma posojil. Kuratorij kolegija zavrača obtožbo g. Hajdarovića, češ, da g. Prohaska razsiplje dijaški denar, ker ni za prav ničesar drugega, predvsem niti ne za kolegij, uporabljal podpornega denarja kot za podpore študirajoči omladini v ČSR.

V ostalem je kuratorij srečen, da more izjaviti, da pretežni del čislanege jugoslovenskega dijaštva priznava g. dr. D. Prohaski zasluge, ki si jih je stekel v ČSR. ne le za jugoslovensko omladino, nego sploh za češko-jugoslovenske zveze. Njegovo delo spremljajo s priznanjem vsi češkoslovaški delavci, ki imajo priliko opazovati podrobno, često široki javnosti nepoznano ali tem plodnejše, bogatejše in zaslužnejše delovanje g. dr. Dragotina Prohaske.

V Pragi, dne 23. oktobra 1924.

Za kuratorij Jugosl. dijaškega kolegija:

Karel Chochole,

min. svetnik finančnega ministrstva ČSR., predsednik kuratorija Jugosl. dijaškega kolegija.»

Dijaštvo drugje

Lužiško-srbska omladina. Lužiško-srbska omladina se zbira vsako leto trikrat na skupnih sestankih, tako zvanih skhadžovankah. Na teh sestankih se pretresajo splošna tekoča vprašanja dijaškega življenja. Glavna skhadžovanka se vrši tekom velikih počitnic v avgustu, drugi dve pa za božič in veliko noč. Sestanki se vrše vedno v različnih mestih in vaseh Lužice, s čimer se izpolnjuje tudi program povzdige narodne zavesti v provinci. Letošnji pomladni sestanek se je vršil v vasi Vozlinek, v severnem kotu saške Lužice, glavni sestanek pa v dneh 9. do 11. avgusta v vasi Hornja Hórka v Gorenjih Lužicah. Glavni sestanek, ki je bil letos 49., se je vršil pod protektoratom sivega lužiškega učenjaka dr. A. Muke ter častnim predsedstvom prof. O. Wičaza. Poleg referatov o tekočih zadevah lužiškega dijaštva se je vršila za široko lužiško javnost akademija na čast obeh častnih članov, ki sta letos praznovala svoje jubileje. Pele so se izključno lužiške skladbe, predvsem skladatelja B. Kravca in njegove hčere Rut, znane operne pevke. Akademijo je zaključila gledališka predstava. Naslednji dan so se podali posetniki sestanka na izlet na legendarno goro Čornobóh ter priredili v Sovrjecach ljudsko zabavo na prostem. Gibanje lužiškega dijaštva je postalo po vojni zelo živahno in intenzivno ter more zaznamovati že mnogo uspehov tako za dijaške kot splošno-narodne zadeve. Čas bi bil, da tudi Jugoslovani pokažemo malo več zanimanja kot smo ga do sedaj za najmanjšo slovansko vejico, zakaj njih vztrajna in smotrna borba za svoj obstanek v sredi med nemštvom zasluži ne le priznanje, temveč tudi moralne in materijalne podpore.

—go—

Nova italijanska univerza v Bariju. Prvega decembra t. l., torej baš na naš narodni praznik, so otvorili v Bariju onkraj Jadrana novo univerzo z medicinsko in kirurgično fakulteto, s farmacevtsko in ostetrično (porodniško) šolo in s posebnimi zdravniškimi tečajji. Študijska doba znaša za medicino šest let, za farmacijo štiri leta in za ostetrično

šolo dve leti. Nova univerza se nahaja v zgradbi s 400 prostori. Naprave predstavljajo vrednost 20 milijonov lir. Dijaki iz tujine so taks prosti. Na razpolago jim je menza in dom s 140 sobami, kjer stane prehrana in oskrba 350 do 400 lir. Nadalje so jim baje zagotovljene posebne olajšave na železnicah in parobrodih. Za inskripcijo je potrebno zrelostno izpričevalo. Toliko italijanska póročila! Vzemimo, da vodijo ustanovitelje res in zgolj znanstveni nameni, ali kdo ne ugame, kaj se za to novo ustanovo tudi lahko skriva?! Italija, ki ima toliko in dobrih univerz, je ustanovila novo ob Jadranu vis-à-vis našim primorskim pokrajinam. Ker se naše študentstvo ogiblje italijanskih univerz, se je Italija še bolj približala za našo mejo. Ni težko izpre-gledati prozornega namena italijanskih vah: oprostitev taks, vozne olajšave, dom itd. in to vse za — tujce. Pa koga naj objame ta naenkrat vroča ljubezen za tujce? Ujame naj ne v zadnji vrsti naše dijakke iz Dalmacije in z otokov... O, dobro vemo, kako bi radi presadili svojo politično kulturo kar naravnost v naš Split! Bližjega mostišča preko Jadrana na Balkanu si pretkani zvitorepci pač niso mogli izmisliti za svoje imperijalistične in kot summa summarum eksploatacijske namere, makar odevajo vse to z mavrično krinko najvišjega znanstvenega zavoda. V Istri in na Goriškem so izpričali svojo najmodernejšo kulturo. Zato, Dalmacija, pozor! —zj—

Frekvenca na lvovski univerzi. V zimskem semestru 1923./24. je bilo vpisanih na univerzi v Lvovu 6091 slušateljev (od teh 2641 = 43,5 % Židov). Teološka fakulteta je imela 75, juridična 2200, medicinska 1213 in filozofska 2603 slušatelje. Po konfesiji je bilo 27 protestantov, 39 pravoslavni, 17 brez konfesije, 2643 židov, 3365 katoličanov. 429 slušatelj je imelo ukrajinščino kot materinski jezik, 338 judovščino, 34 hebrejščino, 3 ruščino, 1 armenščino, 19 srbohrvaščino, 1 bolgarščino, 1 rumunščino, 14 nemščino in 5244 poljščino.

Transport ruskih študentov v Sibirijo. Nemški listi poročajo, da je sovjetska vlada izključila 20.000 študentov iz ruskih univerz in jih odposlala v Sibirijo, ker so bili politično nezanesljivi (p. v.!). Prinašamo to vest z rezervo, kot vse, kar pride iz sedanje Rusije.

To pa res koristi! Tudi na Poljskem štedijo na vseh koncih in krajih. Redukcije so na dnevnem redu. Na poljskih visokih šolah so ukinili 82 stolic in 95 asistentskih mest. Najlepše je to, da redni profesorji lvovske univerze odslej dobivajo doklade dosedanjih, zdaj reduciranih asistentov. Štediti se mora!

Takse za inozemce na švicarskih univerzah. Švicarske univerze so se v splošnem držale načela, da so inozemci — kar se tiče taks — enakopravni tuzemcem. Edino tehniška visoka šola in univerza v Curihu sta bili izjemi. Sklepom zveznega sveta pa znaša sedaj letna šolnina za vse slušatelje 300 frankov. S to olajšavo se bo tudi marsikateri jugoslovanski študent okoristil.

4. svetovni kongres klerikalnih akademikov se je vršil letos v Budimpešti. Priredila ga je internacionalna klerikalna zveza «Pax Romana». Nomen ist omen!

Nov študentski dom v Pragi. Češkoslovaško dijaštvo se zopet lahko ponaša z novo ustanovo, z «Domom za studentkinje». «Obrodne hnuti čl. studentstva» in «Kolej posluchaček vysokých škol v Praze» sta se odločila, zgraditi primeren dom kolegicam, ki so brez strehe. Zamisel se je kmalu uresničila in dograjena ponosna palača na Kraljevih Vinohradih z napisom «Budeč» priča o vztrajnosti in požrtvovalnosti čl. studentstva. Zelo zanimivo je pri tem, kako so studentkinje rešile finančno vprašanje, ki se je zdelo na prvi mah nerešljivo, posebno ob velikih postavkah proračuna, da je samo za zgradbo potrebno 3½ milijona Kč! Izvedle so nabiralno akcijo. Večje zneske pa so dobile na sledeč svojvrsten način: Darovalcu, ki je poklonil 30.000 Kč, so priznale pravico, da sme v teku petih let poljubno imenovati študentinjo, ki bi brezplačno stanovala v kolegiju. Pri darovanem znesku 55.000 Kč traja ta privilegij 10, pri 90.000 Kč pa polnih 20 let. Kdor je daroval 46.000 Kč, vsoto, ki je potrebna za zgradbo in opremo sobe z dvema posteljama, je priznana dosmrtna pravica imeno-

vanja dveh stanovalk. Na ta pristno češki iznajdljiv način so zbrale 600.000 Kč, ostali znesek pa krije hipotekarno posojilo in državna gradbena subvencija. Dom ima 120 sob; v vsakem nadstropju se nahaja garderoba in kopalnica. V pritličju je skupna obednica, telovadnica ter javna restavracija, ki naj deloma krije obratne stroške. Poleg potrebnih pisarniških prostorov se še nahajajo štirje konverzijski prostori s premakljivimi prečnimi stenami, ki omogočajo uporabo teh prostorov kot družabno, muzikalno ali predavalno dvorano. Kolegij «Budeč» naj predstavlja popolno rodbinsko hišo. Imel bo vso udobnost dobrega hotela. Njegova naloga je gospodarska in etična. Otvori se v maju 1925. leta.

Praško pismo. «Kar po vrsti pojdem, kakor ste mi zastavili vprašanja. Govoril bom o svojih prvih bežnih vtisih o mestu, koder so se sprehajale že moje mladostne sanje in kjer sedaj po milosti češke stipendije prebivam. Naselil sem se prav zares v mestu, ki mu ne pravijo zastonj «Velka Praha». Od leta 1921. menda so združena s centrom vsa praška predmestja, kot Kr. Vinohrady, Žižkov, Karlin, Smíchov, Bubeneč-Dejvice, Holešovice i. dr., ki sama zase dosegajo število prebivalstva Ljubljane ali celo Zagreba, n. pr. ravno Kr. Vinohrady. Kar se pa tiče pridevka «zlata» Praha, v resnici ne vem povedati, kaj se pri tem misli: ali njena krasna lega ali neštevilni, deloma res «pozlačeni» stolpi in kupole. Sicer pa je treba pomisliti, da ni vse zlato, kar se sveti. Kdor obleze vse praške kote, postavim, kot sem jih jaz, ko sem iskal stanovanje, ta bo resignirano vzdiknil: nil novi sub sole! Toda, že tri tedne bom skoro v Pragi, pa sem videl menda samo dvakrat blaženo solnce... Tudi v tem vidim značaj več mesta, da postane živahnejše prav za prav šele zvečer, ko se koplje v morju luči in lučic. Takrat, priznavam, je moja matuška vsa zlata, odeta v tenko, z zlatom pretkano kopreno, skozi katero lahko vidiš, ako imaš zmisel in čut za to, raznolike tajnosti velikomestnega življenja, pa ne samo njih slabe, marveč tudi dobre strani. Ah, takle praški večer, kako prijeten je in kar domač! Čez dan je vse bolj mrko in kar nas je s toplejšega juga, modrujemo, da vse to radi pomanjkanja solca... (Tudi mi tako, tovariši! Ampak leto se mladi šele takole v sušcu in dotlej bomo i mi v Tvoji domovini brez čudodelnega nebesnega življenjskega motorja. Op.ured.) Vse drvi za opravi, vsak gleda, da pride čimprej naprej. Po hodnikih se valijo resne množice ljudi, ki jim na večer ožarijo lica in se jim razplete jezik. Problem draginje, ki je za vse povojne države tako pereč, tudi češkim narodnim gospodarjem prizadeva znatne skrbi. Draginja je tukaj samo v primeri z našo, t. j. Vašo, t. j. jugoslovansko valuto tako občutna. Vendar se pri nas, t. j. pri Vas v Ljubljani, živi za dobro četrtno ceneje kot tu. Stanovanjska beda je tudi huda. Soba z zajutrekom stane 500 Kč, t. j. čez 1000 Din. — Univerza je vzorno urejena in priča o visokem razmahu češke delavnosti in vztrajnosti. V letih po vojni se je med drugim zlasti Slovanski seminar razvil v impozanten institut pod vodstvom našega slovenskega rojaka prof. M. Murka. Po prostorih je dvakrat tako velik kot ljubljanski in je opremljen naravnost reprezentativno. Knjižnica tega seminarja po številu knjig ravno ne prekaša mnogo one ljubljanskega, vendar ima bolj izbrana dela. No, kar se tiče knjig, v Pragi ne prideš izlepa v zadrego, ko imaš toliko drugih knjižnic, seminarjev itd., kjer ti povsod prav radi postrežejo. — Pogosto se zastavlja vprašanje: Ali se izplača iti v tujino? Pa še kako! Ko bi drugega ne bilo, kot da samo vidiš tuje kraje, ljudi, njih značaje in običaje, se že zato izplača emigrirati iz domovine vsaj za nekaj časa. Domovino prav spoštovati in ljubiti se učiš namreč šele v tujini, posebno med Čehi. In to je velik dobiček, ki ga človek odnese s take ekskurzije, vreden odrekovanja. Pridobiš pa razen tega splošnega, neverjetno mnogo na svojem specialnem strokovnem obzorju, da se tako izrazim; druga uredba institutov, druge metode dela in učenja, vse to so pridobitve, ki jih doma, če še tako študiraš, ne moreš dobiti. Vsakemu našemu študentu bi svetoval, naj vsaj za eno leto pokuka izza zamreženih ljubljanskih oken ven v širši svet in mu ne bo nikdar žal.» Drič.

Razno

Vseučiliško mesto. Vseučiliško mesto grade v neposredni bližini Pariza. Kadar bo popolnoma dograjeno, bo moglo sprejeti 3000 meščanov študentov. Kot povsod, je tudi francoski študent izpostavljen vsem težkim socialnim in gospodarskim prilikam, vsled katerih trpi povojno človeštvo. Drago življenje ter stanovanjska beda sta postala za marsikaterega dijaka problem, ki mu je bližji kot problemi znanosti, kateri se je sklenil posvetiti. Preden ne reši tega, ne more pristopiti k drugemu. Francoska javnost je s polnim razumevanjem motrila težak položaj svojega dijaštva. In dijaštvo je dobilo mecena, znanega filantropa M. Deutscha de la Meurthe, ki je za zgradbo «Vseučiliškega mesta» daroval 10 milijonov frankov. Temeljni kamen za «Vseučiliško mesto», ki bo zgrajeno ob podaljšku bulvara Jourdan, je bil postavljen 9. maja 1923. in danes je sedem poslopij že pod streho. Sredi velikanskih parkov, ki jih bo zasadila Deutsche ustanova, deloma pa tudi pariška mestna občina, se bo dvigalo okoli štirideset dvo- ali trnadstropnih velikih stavb, ki so namenjena za stanovanja dijaštvu. Iz Deutschove ustanove bo skoraj dograjenih prvih sedem velikih objektov, ki bodo nudili najudobnejše stanovanje 300 dijakom in dijakinjam. V parku (18 ha), ki bo obdajal zgradbe, bodo nameščeni predvsem sportni prostori, in sicer šest prostorov za tenis, dalje velika trata za igre, poleg teh poseben prostor za rugby, football in baseball. Projektirano je okoli 100 m dolgo kopališče ter 250 m dolgo tekališče. V bližini bo zgrajena posebna železniška postaja ob progi, ki že teče mimo, da bodo mogli dijaki v nekaj minutah dospeti do univerze. Znani arhitekt Lucien Bechmann, ki mu je poverjena zgradba mesta, se je povsem potrudil, da mesto ne dobi značaja konvikta in kasarne. To mu je uspelo v polni meri. Notranjost tudi arhitektonsko lepih in velikih poslopij je najboljše urejena. Centralna zgradba ima posebne dvorane za skupščine, koncerte, seje, čitalnice. Tip dijaške sobice je tale: vsak dijak ima svojo sobo. V njej se nahaja postelja, ki jo čez dan izpremeni v divan. Sredi sobe je študijska miza, poleg nje omara za knjige. Omara za obleko je v zidu. Enako umivalnik, ki je zagrnen z zaveso. Vsaka sobica ima centralno kurjavo in električno luč. Francozi so upravičeno ponosni na svojo novo kulturno ustanovo in pričakujejo, da bodo tudi druge države na stavbiščih, ki so v «mestu» na razpolago, zgradili svoje dijaške kolonije. Da le mi Jugoslovani ne bi bili zadnji!

S. B.

Društvo Narodov v šolah. Francosko naučno ministrstvo je odredilo, da se morajo o priliki proslave šestletnice premirja vršiti na vseh osnovnih in srednjih šolah spominska predavanja. Eno predavanje mora opisovati potek svetovne vojne, premirje in njega pomen. Drugo pa Društvo Narodov, njega nastanek in pomen. Tudi pri nas ne bi škodilo mladini odpreti oči ter ji povedati resnico o veliki krvavi vojski ter o Društvu Narodov, ki naj bi uresničilo iskreno željo vseh narodov po trajnem miru. S. B.

Meštrovičeva razstava v New Yorku. Dne 19. novembra t. l. se je otvorila v velikem brooklynskem muzeju že davno napovedana in dolgo pripravljana umetniška razstava Meštrovičevih del v Ameriki, kjer bo še po drugih večjih mestih razkazoval naš veliki oblikujoči mojster remek-dela svoje rasne umetnosti. To je prva Meštrovičeva ameriška razstava. Kipi so razdeljeni v štiri skupine: v marmorju, broncu, lesu, kamenu in nekoliko v mavcu. Na ogled bodo postavljeni tudi portreti svetovnih odličnikov, ki jih je Meštrović modeliral zadnji čas, tako Masarykov, Strossmayerjev in najnovejši kip prvega hrvatskega umetnega pesnika Marka Marulića, ki ga bodo prihodnje leto svečano odkrili v njegovem rodnem Splitu. Ta razstava v Ameriki je po raznolikosti Meštrovičevih del največja in najzanimivejša, ker obsega vse markantne elaborate njegovega delovanja in nudi dober pregled čez posamezne faze umetnikovega razvoja. Je pa to tudi največja izložba, ki jo je kak umetnik vobče kdaj priredil v Ameriki, zato je umljivo, da jo ameriška inteligenčna javnost motri z največjo pozornostjo. Ko je sedaj Meštrović predmet entuzijastičnega zanimanja tam v daljnji drugi domovini naših stotisočeri izseljenih soplemenjakov, ki ga kot znanilca naše boljše

bodočnosti povsod navdušeno sprejemajo, tudi nas tu doma navdaja čuvstvo samo-
zvesti in veličastja: Mestrović je ves naš in sij njegove slave bo ozaril i njegov
domači jugoslovanski zavičaj. Vzhičeni se klanjamo Tvojemu velikemu duhu, naš
prekooceanski pionir. Zora puca, bit će dana! —zj—

Dijak, moda in žvečilni gumi. Dijaki univerze v Hackensacku (U. S. A.) so sklenili,
da se odrečejo prostovoljno vsem modnim pripomočkom. Njih socijalni komite je
namreč izdal sledečo resolucijo: «Mi se obvezujemo, da bomo nosili čisto preprosto
obleko. Odločili smo se, da ne bomo uporabljali kozmetičnih sredstev, predvsem ne
šminke, rdečila za ustnice, črnila za oči in ne pudra.» Dijakinje so se temu priključile
in od svoje strani dodale, da ne bodo več niti javno kadile, niti klele, niti žvečile
gumija. Torej ne bo več od onkraj prihajala iz nežnih ust, ki vztrajno žvečijo svoj
gumi najljubše znamke ali pa kadijo kot prekooceanski parnik, krepka jankeeska klet-
vica. Fuimus Troes! S. B.

Švicarske univerze so imele v minulem letnem semestru 4722 švicarskih in 1158 ino-
zemskih študentov, skupaj 5880 slušateljev. Največjo frekvenco je imel Curih (1386),
najmanjšo Neuchâtel (159).

Milanska univerza. V tekočem mesecu se odpro v Milanu nova univerza. Vse-
učilišče v Paviji odločno nasprotuje tej nameri. Boji se pač konkurence!

Listnica uredništva

S prvo številko tekočega letnika «Vidovdana» se je poslovil od uredništva tov. Dolfe
Schauer, ki je priključil k novemu življenju naš svojedobno ustavljeni časopis. Bil
mu je urednik par excellence in razvoj «Vidovdana» v zadnjih letih je neločljivo
združen z njegovim imenom. Zato mu veljaj za vse požrtvovalno delo, ki ga je vršil
za naš časopis, naša iskrena zahvala, združena z željo, da smemo še nadalje računati
z njegovim odličnim sodelovanjem. Vzporedno s to izpremembo javljamo, da je z
drugo številko prevzel uredništvo tov. Zvonimir A. Bizjak, ki se je odslej nanj obračati
v zadevah «Vidovdana». Kot glasilu C. T. ostane časopisu smer ista, vendar bomo po-
svečali sodobnim problemom in dogodkom kar največjo pažnjo ter jih presojali na
vse strani. Sestavki na tej podlagi bodo našli pri nas vedno gostoljuben krov. Dobro-
došli nam bodo resni poizkusi naših srednješolcev kot izraz ustvarjajočega hotenja,
zlasti pa še vabimo k sodelovanju našo napredno akademsko omladino. Vse sodelavce
še izrecno prosimo, da z ozirom na stavce — od katerih se slednjič le ne more zahtevati
poznavanja vseh individualnih tajnih črk — pišejo čisto in razločno s črnilom na eno
stran papirja. Kar ne bo ustrezalo temu pogoju, mora v koš!

Jože. Hvala za vse, kar si storil našemu časopisu dobrega! Odločili smo se, dati Ti
v prihodnji številki željeni kotiček; če bomo zadovoljni, se bo tudi v naslednjih šte-
vilkah za Tvoje prispevke dobilo kako mesto. Sedaj poslano gradivo je dospelo, žal,
prepozno. Zato ga bomo z novimi prispevki vred priobčili v tretji številki. Zdravo!

S. B. Veseli smo, da Te imamo v svojem krogu. Obžalujemo le, da nisi mogel
dokončati načetega srednješolskega vprašanja.

V. M. Opozori svoje na njihovo dolžnost!

N. B. Enako!

Dr. R. K., Praga. Na svoje pismo še nismo prejeli odgovora. Nestrpno pričakujemo!

Dr. N. B., Pariz. V decembrski številki.

Errata corrigé! Tudi nam je začel s prejšnjo številko delati zgago zlovešči tiskarski
škrat in nam vsiljuje celo svojo slovnico. Ker pa imamo tudi mi svojo in pravijo, da
smo na tem področju nekako doma, ga popravljamo: str. 2., beri: alma mater; listnica
uredn.: pogrešamo tvojega sprétnega peresa.